עלוני "קבלת שבת"

נכתב על-ידי אפרת מור

אחד הפריטים המיוחדים באוסף אברהם עומר, הוא קובץ עלוני "קבלת שבת" שיצאו לאור על-ידי שירות תרבות של צבא-ההגנה לישראל בשנת תש"ט, סוף שנת 1948 ותחילת שנת 1949. האוסף כולל 21 עלונים הבנויים בפורמט קבוע:

בדף השער שכותרתו "קבלת שבת" מופיע מס' העלון, תאריך עברי ולועזי של הוצאתו לאור.

דף השער כולל גם תמונה/איור מהווי או נוף הארץ.

בדף הבא מופיע פזמון הפיוט "לכה דודי" והיגד המתייחס לשבת:

השבת - צֹרך היצירה והתרבות - צֹרך החרות האמיתית	[פ. שיפמן]

גדולה שבת מעולם הבא, כי עולם הבא ממקור השבת לוקח	[חז"ל]

בשבת - חוזר האדם אל שרשו	[ר' נחמן מברסלב]

מתנה גדולה יש לי בבית גנָזַי ושבת שמה. - ואני מבקש לִתְּנָה לישראל	[חז"ל]

השבת - היא היצירה הגאונית ביותר של הרוח העברי	[ח.נ. ביאליק]

רובו של העלון כולל דברי הגות ושיר והוא מתחיל בהקדמה מאת עורכי העלון או כותבים שונים בהקשר לנושא הנבחר לאותו עלון:

עלון א':

"השבוע מלאה שנה לבשורת התקומה העברית. משאת-נפש האומה והגות לבה במשך אלפים שנות שעבוד וגלות - אושרו במשפט העמים בליל העשרים ותשעה בנובמבר ברוב גדול של שני שלישים ויותר. סבל-ראשונים, מאמץ-חלוצים, עוז-מעפילים וקרבן-מגינם לא היו לשווא. קם חזונו של המנהיג בנימין זאב הרצל: "מדינת היהודים - הוא צרך העולם ולכן היא תקום!".

עלון ז', הוקדש ל**משורר חיים נחמן ביאליק**:

"בעשירי בטבת מלאו שבעים ושש שנה להולדת משורר האומה - חיים נחמן ביאליק... תמיד היה קרוב בתכלית, פשוט בתכלית וכלנו ידענו ש"אחד פלאי מתהלך בתוכנו ולבב כלנו כלבבו. אותה מתיחות שאינה נפסקת - זו שלא הרפתה ממנו לעולם, ותחי בדמו ותחי בשירו, שיוותה הוד של קדושה לכל רגע של הויה גלויה ופשוטה זו. היא שעשתה אותו משען לדור כושל ולדור עולה - עשתה אותו למופת האומה". [י. פיכמן]

עלון ט', הוקדש ל**מרחביה**:

"עם השתרשותם של בני העליה השניה בעבודת האדמה, נעורים בהם גם מאויי היצירה החקלאית העצמאית. יחד עם הקרן הקיימת הם מניחים את היסוד להתישבות הלאומית. ובכ"ד בטבת, שנת תרע"א, הם עולים לשממות העמק ותוקעים יתד ראשונה ביזרעאל - מרחביה".

עלון י', הוקדש ל**נופלי הל"ה**:

"בחמישי בשבט, לפני שנה, בדרכם מירושלים לעזרת נצורי גוש-עציון, נפלו בהרי חברון, בקרב גבורים, השלשים וחמשה מבחורי ישראל, - "מחלקת ההר" הנודעת, נפלו - עד האחרון.
- - - שלמות הנפש, נחלתם המפוארת של העלמים והעלמות שלנו, בהירי המבט וטהורי הלב, - היא העושה אותם כפירים. ... עתה פוגעים ברקים באלונינו הצעירים. הם נופלים באהבה. אהבה - היא רחשם האחרון. וכשהם עולים למזבח ברינת-עלומים, הם מתכוונים לקרבן-גאולה שאין מנוס ממנו לשוחרי-חיים. [י. בן-דור]

בכל עלון ישנו מדור הנקרא **מקרא וזמר** ובו קטעי שירה בהתאם לנושא העלון:

עלון ט', הוקדש ל**מרחביה**, כולל את מילות שירים:

- **העמק הוא חלום** מאת ש. שלום
- **שדות שבעמק** מאת לוי בן-אמיתי
- **שיר העמק** מאת נתן אלתרמן

בסופו של עלון זה, רשימת שירים נוספים **משירי העמק.** לעלון זה צורפו גם תווי זמרה לשירים הכלולים בו:

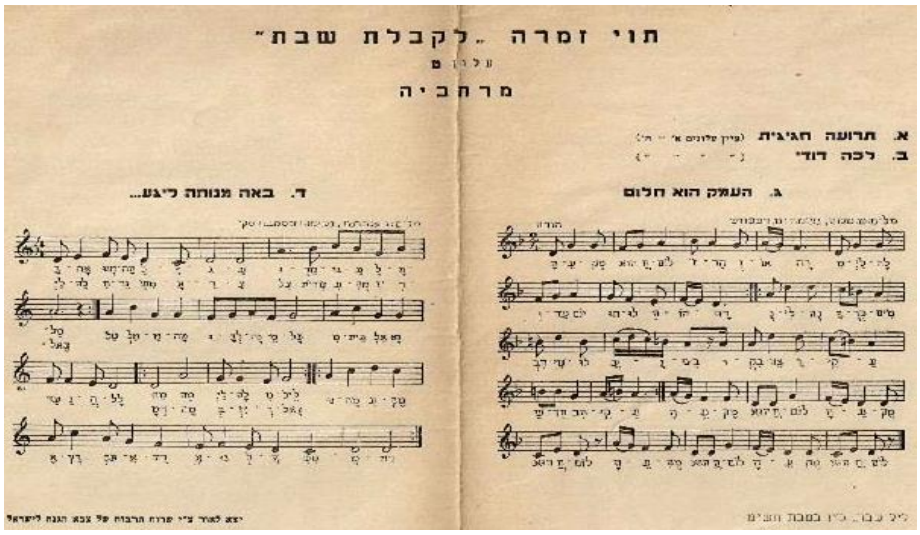

עלון יז', הוקדש ל**ידיד ולפלוגות הלילה**, כולל את מילות שירים:

- **המנון הפלמ"ח** מאת זרובבל, מוזיקה מאת דוד זהבי
- **זמר הפלוגות** מאת נתן אלתרמן, מוזיקה מאת דניאל סמבורסקי

בנוסף לאלה, כל עלון כולל דברי הגות מאת מבחר כותבים כמו גם ציטוטים ממקורות ישראל בהתאם לנושא העלון:

מתוך **עלון ו'**, הוקדש ל**עלייה לארץ-ישראל**:

דרך אחת היתה לכל היהודים בכל הדרכים על פני כדור הארץ מיום שגלו מארצם - הדרך אל ארץ ישראל.
ובא היום, והם מגיעים.
מחנות מחנות הם הולכים ובאים, דרך שבעת ימים משבעים ארצות, הם באים ועוברים בשערי ארץ ישראל, הפתוחים לקראתם יום ולילה ומתקבצים בארצם.
עוד אבק כל הדרכים עליהם, אבק מנהגים, דרכי-חיים, שפות, שנערם עליהם במשך השנים הרבות ומסתיר את התוך האחד, - היהודי.

.

עלון זה כולל גם ציטוטי פסוקים מספרי יחזקאל, ישעיהו וירמיהו המתייחסים לנושא שיבת ציון, כגון:

"הנה אני לוקח את בני ישראל מבין הגויים אשר הלכו שם, וקבצתי אותם מסביב, והבאתי אותם אל אדמתם, ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ"
[יחזקאל ל"ז]

מתוך **עלון יב'**, הוקדש **ל**חג המטע:

יהיה נא היום הזה, יום תחית הטבע והדרה, יום מקרא-חדש לתחית ארץ-אבות ולבנינה, להרבות מטעיה ולהלבישה פאר. ותכס נא ארצנו שוב, כבימי קדם, ביערות-הוד ובירקרק-עפאים, ושבו אליה לשדה וכל מעינות-חייה ועדת-נעוריה. גם הצפורים וכנפי הרננים תשבנה אלינו ברבבותיהן ומלאו היערות והעמקים רננתן. ירעשו נא העצים בראשי כל ההרים ועל פני כל הבקעות ובצדי כל הדרכים והיו לצל יומם לעובר-אורח ולמחסה ולמשיב-נפש לעיף. - - -
[ח.נ. ביאליק]

"לא שרתי לך ארצי
ולא פארתי שמך
בעלילות גבורה,
בשלל קרבות.
רק עץ ידי נטעו,
חופי ירדן שוקטים,
רק שביל כבשו רגלי
על פני שדות" **[רחל]**

עלון יג', הוקדש ל**ציון 27 שנים למותו של א.ד. גורדון**:

באים אנו אל העבודה ואל הארץ לא רק על מנת להקליט ולהצמיח צמחים, לגדל בעלי חיים, כי אם קֹדם-כל ובעקר להִקָּלֵט, לצמוח ולגדול.
[א.ד. גורדון]

והאיש דבוק דבק באדמה לאהבה אותה בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו. ובאהבתו אותה וימצא עונג בכל אשר עשה ובכל אשר עבד, ולא היתה העבודה אשר תקל בעיניו; ותהי העבודה לקדש-קדשיו ולדת-חייו. ויהי האיש למופת לצעירים ממנו וילכו בדרכיו ויעשו כמעשהו. **[נ.ד. קרפיבנר]**

עלון טו', הוקדש ל**תל-חי**:

יום יבא. -
ואני עיף ומיגע מעבודה קשה אסקור בשמחה את שדותי בארצי שלי.
ולא יאמר איש: "לך מפה! זר הנך בארץ הזאת!"
וכי ימצא איש ויאמר כך, - בכח ובחרב אגן. אקום ואגן על שדותי. ואם אפל בקרב - מאשר אהיה. יודע אני לשם מה אני נופל. **[יוסף טרומפלדור]**

- - - תל-חי נשרפה, אבל לב ישראל חי. אבל יתר אבריו? היחיו גם הם? הנכונים אנו כולנו לחיות עם דופק הלב הזה עד הנשימה האחרונה? - - - השמענו כולנו את הד הקריאה החרישית, הרוממה, של הגיבור כרות-הזרוע: "טוב למות בעד ארצנו" - טוב! אשרי מי שמת בהכרה זו ותל-חי למראשותיו...
[י.ח. ברנר]

בי"א באדר, שנת תר"פ, לאחר שני חדשים של עמידת גבורה נגד אלפי פורעים ערביאים, נופלת תל חי שבגליל. שמונה מבניה, ויוסף טרומפלדור בתוכם, נופלים בקרב הגיבורים. - - -
האם לתל-חי היה מובטח הניצחון? והאם ראה מי שהוא את אנשי תל-חי הנופלים כמנצחים? האם ראו עצמם כמנצחים? - אך עתה ידענו: תל-חי שרתה את הציונות יותר מכמה מעשים שהוכרזו כנצחונות. צריך היה שהיהודים בעולם יראו, ירגישו, שיש יהודים המגינים בגופם על הציונות. [ברל כצנלסון]

הרוח, הסלע, הרגב, הדמי,
נחמו! נחמו! - ממרחק שם עמי
להקים נהרסות ושממה להצהיל ;
עוד יחיו, עוד יבנו גבורים בגליל...
אח, בנה הגליל!
אח, בני הגליל. [ש. שלום]

עלון כד', הוקדש ל**ל"ג בעומר**:

ששים ושתים שנה אחרי כבוש ירושלים בידי הרומאים, מרד עם ישראל בכובשיו... שלוש שנים נמשכה המלחמה. מבצרי היהודים נכבשו בידי הרומאים. בר-כוכבא נפל, הכח היהודי נשבר, אך הרוח הישראלית לא נשברה. רבי עקיבא המשיך במרד. שנה אחר שנה, יובל אחר יובל נמשך המרד.
אלף ושמנה מאות ושש-עשרה שנה נמשך המרד. במדורות ל"ג בעומר, מדי שנה בשנה נמסר צו בר-כוכבא ורבי עקיבא, דור אחר דור, לאור המדורות, שלא להיכנע - ולא נכנעו. עד שקם דור עזוז וגבור - - - אשר השיב לישראל את חירותו - מדינת ישראל, והמרד נגמר. [זאב]

מי שלא ראה שמחת ל"ג בעומר על קברו של רבי שמעון בר-יוחאי במירון - לא ראה שמחה מימיו. שישראל עולים לשם המוניות-המוניות של חגיגה בשירים ובכל כלי שיר ובאים מכל המקומות מערי אלקינו מארצות אדום וישמעאל, ועומדים שם ליל ויום ולומדים שם לימודים נאים ומתפללים ואומרים מזמורים. ועמוד של שיש קבוע שם ובראשו בית-קיבול של שמן, ונותנים בו שמן זית ומפקיעין פתילות של משי וצעיפים נאים וכל מיני מטפחות יקרות ובגדים מרוקמים בכסף ובזהב ומטילים אותם לתוך השמן ומדליקין אותם ועושים הילולא גדולה במחול כלפי השכינה שבאה באותו לילה לשמח בשמחת התנא - רבי שמעון בר יוחאי. - - - [ש.י. עגנון]

רוב העלונים כוללים גם ציוני אירועים חשובים בתולדות הציונות והעם היהודי שאירעו במהלך אותו שבוע בו התפרסם העלון:

עלון ב' - התפרסם בליל שבת, ט"ו כסלו תש"ט:

- ה' כסלו תרצ"ז - נפ' בילינסון
- ט' כסלו תש"א - גורשה אונית המעפילים "אטלנטיק" למאוריציוס

עלון ה' - התפרסם בליל שבת, כ"ט כסלו תש"ט:

- כה' בכסלו תרמ"א - נוסדה "גדרה"
- כז' בכסלו תרצ"ז - עלו "תל-עמל" ו"שדה נחום"
- ל' בכסלו תש"ח - האוניות "עצמאות" ו"קבוץ-גלויות" נכנסו לנמל חיפה

עלון ז' - התפרסם בליל שבת, י"ג טבת תש"ט:

- י' בטבת - התחלת המצור על ירושלים בידי נבוכדנצר
- י"א בטבת תרפ"ג - נוסדה "יגור"

עלון יא' - התפרסם בליל שבת, י"ב בשבט תש"ט:

- ז' בשבט - ראשית העליה השלישית
- יט' בשבט תש"ח - נהדפה ההתקפה הכבדה על "יחיעם"

עלון יד' - התפרסם בליל שבת, ג' באדר תש"ט:

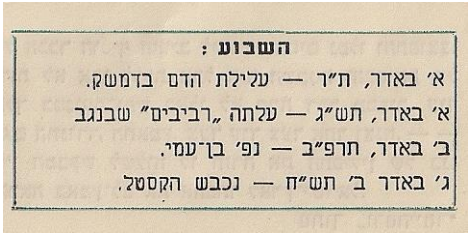
השבוע :

א' באדר, ת"ר — עלילת הדם בדמשק.
א' באדר, תש"ג — עלתה „רביבים" שבנגב
ב' באדר, תרפ"ב — נפ' בן־עמי.
ג' באדר ב' תש"ח — נכבש הקסטל.

עלון טז' - התפרסם בליל שבת, יז' באדר תש"ט:

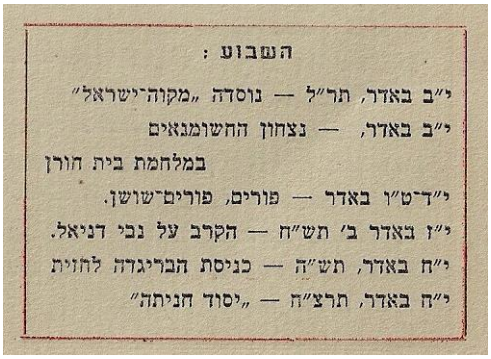
השבוע :

י"ב באדר, תר"ל — נוסדה „מקוה־ישראל"
י"ב באדר, — נצחון החשומנאים
במלחמת בית חורן
י"ד־ט"ו באדר — פורים, פורים־שושן.
י"ז באדר ב' תש"ח — הקרב על נבי דניאל.
י"ח באדר, תש"ה — כניסת הבריגדה לחזית
י"ח באדר, תרצ"ח — „יסוד חניתה"

להלן דוגמאות נבחרות מתוך "עלוני קבלת שבת":

עלון ג' - דף שער ועמוד 3:

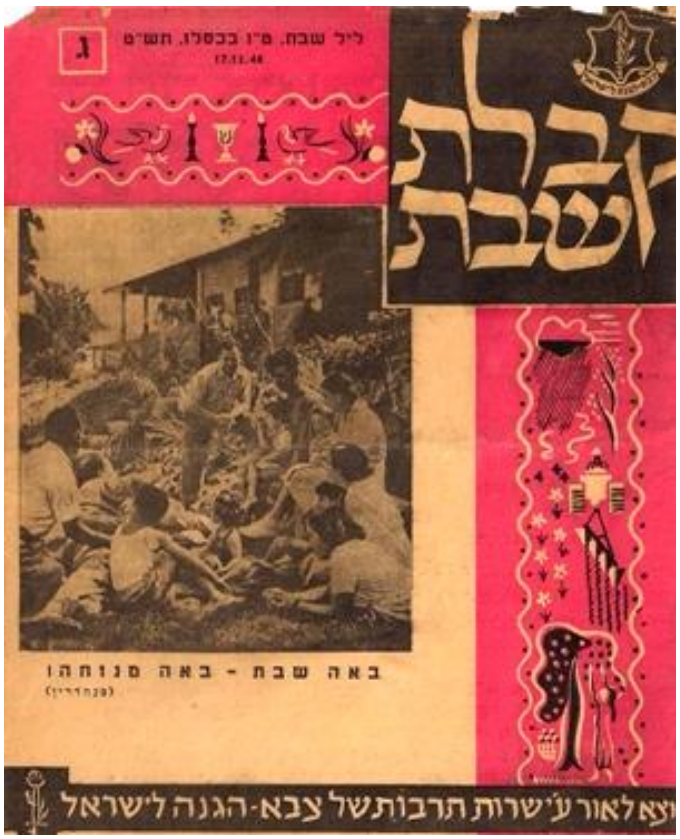

רוח מסביב. רוח של שבת. קול האב יוצא חדש ומתפשט על פני הבית. כולם יושבים ומקשיבים. אני עומד ליד החלון הפתוח ומביט אל הגן. השמש יורדת. היא שוקעת עמ"ק. והגן עומד ומקשיב לקול ר' בנימין המקבל את השבת. מקשיב. מהרהר ושותק.

וקול ר' בנימין הולך הל"ך וגדול. הל"ך ונעים. הוא מקבל את השבת בשמחה עצובה וחרישית. עצובה וחרישית. הכל שותק ומלא מנוחה. הנה באה השבת. הנרות בוערים. החלות מכוסות. מסביב לשלחן המכוסה בסעדה לבנה יושבים כולם לבושים בגדי־שבת והאב יוצא לקראתם ומזמר:

שלום עליכם. עליכם שלום!

ש. אנ־סקי

אִמִּי זִכְרוֹנָהּ לִבְרָכָה. הָיְתָה צַדֶּקֶת גְּמוּרָה
וּבְאַלְמְנוּתָהּ אֲנִיָּה מְרוּדָה.
וַיְהִי עֶרֶב שַׁבָּת. הַמֵּטָּה רֵאשׁ תְּאִילָנוֹת –
וּבְבֵיתָהּ לֹא נֵר וְלֹא סְעֻדָּה.

בָּדְקָה וּמָצְאָה. עוֹד מַעֲשֶׂה נָסִים. שְׁמֶן פְּרוּשוֹת.
"הַלְחֵם אֶם גְּרוֹת"? — פֶּכְחָה.
רָצָה וַתָּשֹׁב. וּבְיָדָהּ הַפְּנִינָה מִשְּׁאֵת הַקֹּדֶשׁ:
שְׁנֵי גְּרוֹת הַבְּרָכָה.

וַיְהִי מֵהַצְּלוֹתָהּ הַגְּרוֹת. וְלֹא יָכְלָה הִתְאַפֵּק,
כִּי מַר לָהּ. כִּי רָתַת־לְבָבָהּ.
וּמִבֶּרֶךְ הַצַּדֶּקֶת. וְדִמְעָה מִקְּטֹנִי לְחָיֶיהָ נָפְלָה
וְגַר אֶחָד פָּסַח וְנָבָה.

עֲבָדָה הַשַּׁבָּת נִכְלְמָה. עוֹרֶת צִינָהּ הָאַמָּת –
הִתְפַּלְּצָה הָאִשָּׁה!
"הַתְּבוּנָה. אֵל מַתַּת אַלְמָנָה? אִם הִסְעָה אֶמְתָּדוֹ
שֶׁבְּתֹךְ מַה־סִּעֲרָה?"

אָז הֵשַׁל מִלְּחִי הַצַּדֶּקֶנִית דִּמְעָה עוֹד אַמַּת בּוֹעֶרֶת,
רִסִּיס אֵשׁ לַהֲבָה.
וּבְצָנְחָה. וַיִּפֹּל בַּבַּיִת אוֹר מִשְּׁנָה. כִּי נִצַּת
הַנֵּר אֲשֶׁר דָּבָה.

כִּמְעַט סָקְרָה אִמִּי עֵינֶיהָ הַכֵּשׁוֹת וַתַּרְא:
אוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים שָׁם יָהֵל.
כִּי נִשְׁקָה הַשְּׁכִינָה אֲלֵיהֶן – מִצְמַד זְכוּת הַצַּדֶּקֶת
לְנוּ יוֹלְלֵל־יִשְׂרָאֵל.

ח. נ. ביאליק

עלון ד':

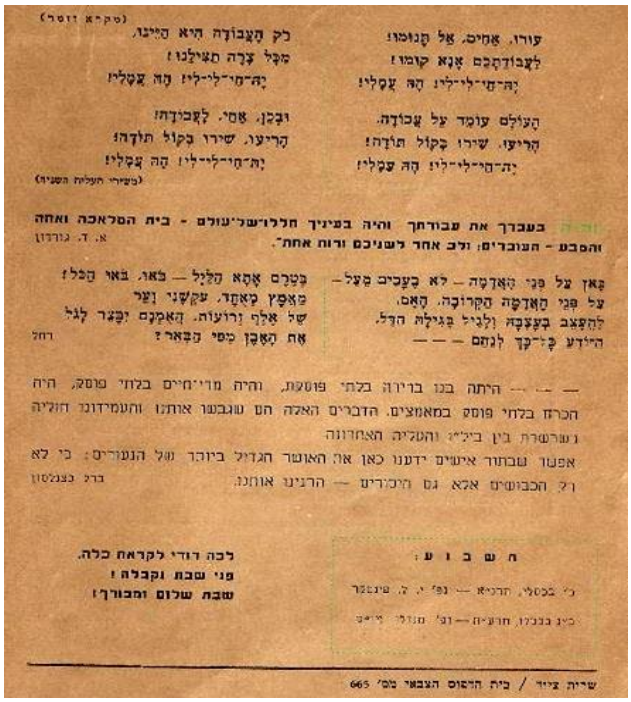

(מקרא וזמר)

עורו, אחים, אל קנומו!
לעבודתכם אנא קומו!
יה־חי־לי־לי! הה עקלי!

כל העבודה היא היינו,
מכל צרה תצילנו!
יה־חי־לי־לי! הה עקלי!

העולם עומד על עבודה!
הריעו, שירו בקול תודה!
יה־חי־לי־לי! הה עקלי!

ובכן, אחי, לעבודה!
הריעו, שירו בקול תודה!
יה־חי־לי־לי! הה עקלי!

(בשירי העליה השניה)

בעבדך את עבודתך והיה בפיניך חללו־של־עולם - בית הסראכה ואחה והפבע - הנובדים; ולב אחד לשניכם ורוח אחת.

א. ד. גורדון

פאן על פני האדמה — לא כעכים מעל — בטרם אמא הליל — באו, באו הכל!
על פני האדמה הקרוכה, האם, מאפץ מאחד, עקשני ועז
להמצב בעצבה ולגיל בגילה הדל, של אלף ורועה. האמנם יבבר לגל
הידע כל־כך לנחם — — — את האבן כיפי הבאר?

רחל

— — — היתה בנו בריוה בלתי פוסקת, והיה מריחים בלתי פוסק, היה הכרח בלתי פוסק במאמצים. הדברים האלה הם שוגבשו אותנו והעמידונו חוליה ושרשרת בין ביל"ו והעליה האחרונה

אפשר שבתור אישים ידענו כאן את האושר הגדול ביותר של הנעורים: כי לא רק הכבושים אלא גם הזכרים — הרגינו אותנו.

ברל כצנלסון

ה ש ב ו ע:

לכה דודי לקראת כלה.
פני שבת נקבלה!
שבת שלום ומבורך!

שרית ציוד / בית הדפוס הצבאי מס' 665

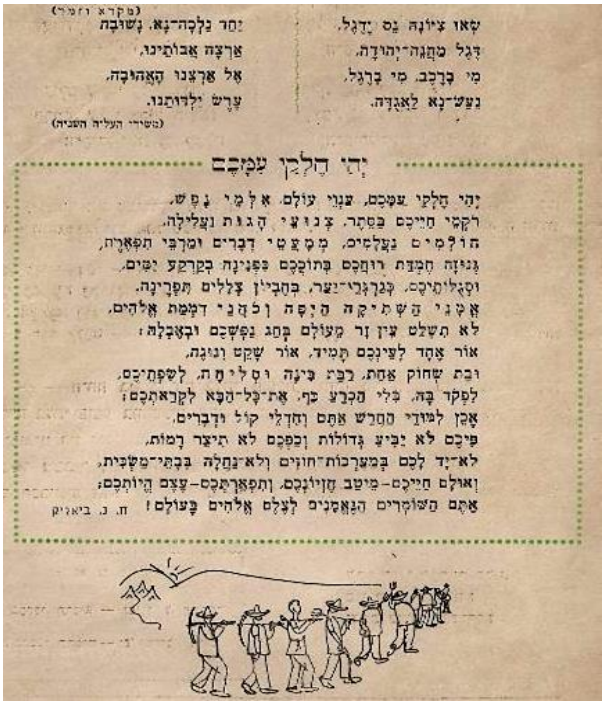

(מקרא וזמר)

יחד נלכה־נא, נשובה
ארצה אבותינו,
אל ארצנו האהובה,
ערש ילדותנו.

(בשירי העליה השניה)

יהי חלקן עמכם

יהי חלקי עמכם, ענני עולם. אלמי נפש.
רקקי חייכם בסתר. צנוצי הגות ועלילה.
חולמים נעלמים. ממצטי דברים ומרבי תפארת,
גנזה חבדת רוחכם בתוככם כפנינה בקרקע ימים.
וסגליותיכם, כנגרני־יער, בחבין צללים תפרינה.
אינני השתיקה הימה ולהני דממת אלהים.
לא תשלש עין זר מעולם קחג נפשכם ובאבלה;
אור אחד לעינכם תמיד, אור שקט וגיגה.
ובת שחוק אחת, רבת בינה וסלילות, לשפתיכם.
לעקר בה, בלי הכרע כף. את־כל־הבא לקראתכם;
אכן למוני הסרש אתם וחדלי קול ודברים.
פיכם לא יביע גדולות וכפכם לא תיצר רמות.
לא־יד לכם במערכות־חוזים ולא־נחלה בבתי־משכית,
ואולם חיכם־מישב חזיונכם, ותפארתכם־עצם היותכם;
אתם השומרים הנאמנים לעלם אלהים בעולם!

ח. נ. ביאליק

לכה דודי לקראת כלה
פני שבת נקבלה
שבת שלום ומברך

(מפיוטי ר' שלמה אלקבץ)

השבת —
היא השלמת הבריאה.

(המהר"ל מפראג)

*

כל עם יש לו שמים מעל לראשו — קה קמדה
שיש לו אדמה מפסת לרגליו.

ח. נ. ביאליק

בקונגרס הציוני הראשון, בשנת תרס"ב, בי"ט בשבת, נוסדה חקרן הקימת לישראל; — המכשיר הקרקעי המרכזי של ההסתדרות הציונית לגאולת אדמת ארץ ישראל לקנין־עד לעם ישראל.

[מקרא וזמר]

מקרומים ברכה יורדת.
פרי צומח בשקמה.
עם מצא את הסולדת —
שב אדם לאדמה.

אדמה — נחיה סיך,
אדמת — נחג הגן!
נאחז בשרשיך,
נאחג באריגך!

עם זקוק לאדמה כמו יער. האדמה מתחת לרגליו של האדם היא כחלק מגופו, כי אין הוא קים מחוצה לה. היא יסודו — חלק בלתי נפרד ממנו.

ברבבי־רבבות שרשי־דשאים, ירק ועצי פרי הוא קשור אליה ויונק ממנה. ממנה הוא מקבל את ביתו ואת כליו, את מלבושו ואת עדייו, את חמרי יצירתו ופעלו. והיא — קימת לעד ומעניקה את טובה לעד.

ומראות האדמה: ההרים, העמקים והמישורים; צבעיה: — צבעי הקרקע והחר, הדשא הפרת והאילן; ריחה וריח תנובתה; קולה: — קול המון המפכה, הבחל הזורם, קול הנהר הים הסואן, קול הרוח בעשבים ובחרשותיה; — הם מקור נגונו של האדם, מקור מחשבותיו ומקור דמיונו ויצירתו.

זאב.

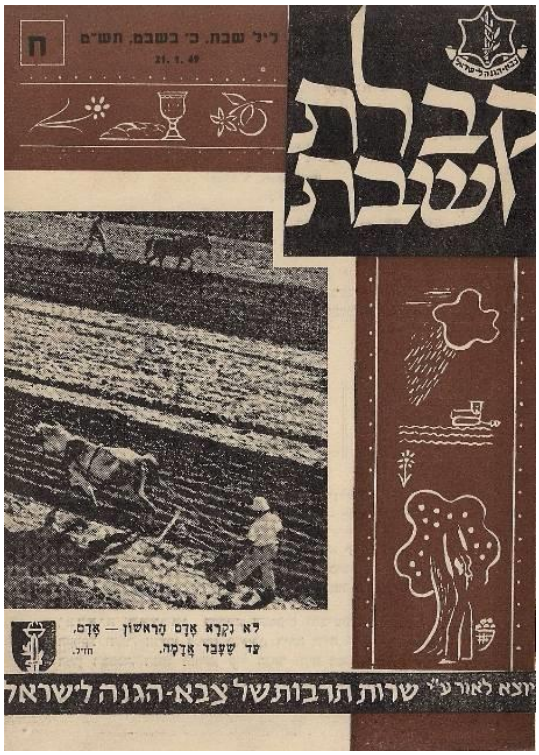

ריל שבת, כ' בשבט, תש"ם
21. 1. 49

קבלת שבת

לא נקרא אדם הראשון — אדם,
עד שעבד אדמה.

חז"ל.

יוצא לאור ע"י שרות תרבות של צבא-הגנה לישראל

עלון ח', דף שער, עמודים 2, 4:

— — — ואני בראותי אותך, אחי, עודך בהרים חופר בעמקים, ואותך אמותי נוהגת בשורים וחורשת ואמרתי: אכן, אתם תשמעו חלום לפתור אותו. — — —

א. ד. גורדון

[מקרא ומר]

אֲדָמָה, אֲדָמָה כְּשִׁפְלָה וּכְרָמָה,
בְּמֹטֶר וּבְסַעֲרָה, אַתְּ אִמֵּנוּ, אֲדָמָה,
אֵם-אָדָם, אַדְמַת כָּל-חַי!

אֲדָמָה, אֲדָמָה, פְּרָצָה וּבְצָמָא,
בָּךְ מְקוֹר הַנְּחָמָה, אַתְּ אִמֵּנוּ אֲדָמָה
אֵם-אָדָם, אַדְמַת כָּל-חַי!

א. ברודס

אֲדַקְתֶּם, הַבּוֹנִים הָעֲצִירִים! —
הַבְּנָם — יִבָּנֶה בְּנֹעַר!
כָּל-עוֹד הָעֵינַיִם בְּהִלָּן
וְקָלוּ בְקִדּוּשָׁה וּבְטֹהַר
אֶת אֶדֶם הַשְּׁפָלָה וְהַנֶּגֶב
וּמֶרְחַב שָׁמַיִם כְּחֻלִּים,
אֶת צַלְעוֹת הַסֶּבוֹר וְהַכַּרְמֶל
אֶת שִׁטְחֵי הָאֶרֶץ הַגְּאוּלִים.

וְסַפְּגָה הַגְּוִיָּה הָעֲצִירָה
— הַשְּׁרִירִים יְצוּקֵי הַדָּמִים —
אוֹר שֶׁמֶשׁ יוֹקֶדֶת, מִשְׁוָפֶת
חֹם-כַּרְכָּה, חֹם חַיֵּי עוֹלָמִים.
וְרָוְתָה הַגְּוִיָּה הַשְּׁזוּפָה
וְהָפְכוּ שְׁחוֹרִים הַשְּׁרִירִים
בְּקַרְקַע הַקֹּדֶשׁ הַשָּׁחוֹר.
— אֲדַקְתֶּם הַבּוֹנִים הָעֲצִירִים!

ש. טשרניחובסקי

— — — השאגת לקרקע, צפונה בה לא רק אנקתם הכבושה של אלפי העובדים, בכפר וגם בעיר, אשר תקות העם ועתידו היתה להם לנחלת חייהם הפרטיים, לא רק זעקתם המרה של רבבות העולים הסחופים, אשר מקל נדודיהם בידיהם, — כי אם שאגת־עם, הנתלש מחיי קרקע והחי חיי עלה נדף מדור לדור, אשר התעורר בו מקץ הימים כוסף לוהט לתקן את עותת הדורות ולהדבק מחדש באדמת מכורתו בכל רמ"ח אבריו.

ברל כצנלסון

השבוע:

ט"ז בטבת, תרפ"ז — נוסד כפר יהושע
י"ט בטבת, תרס"ב — יסוד הקהק"ל
כ"א בטבת, תרפ"ח — נפ' טיומקין

לכה דודי לקראת כלה.
פני שבת נקבלה!
שבת שלום ומבורך!

עלון יד', הוקדש לגדוד העברי, דף שער, עמוד 4 ותווי זמרה:

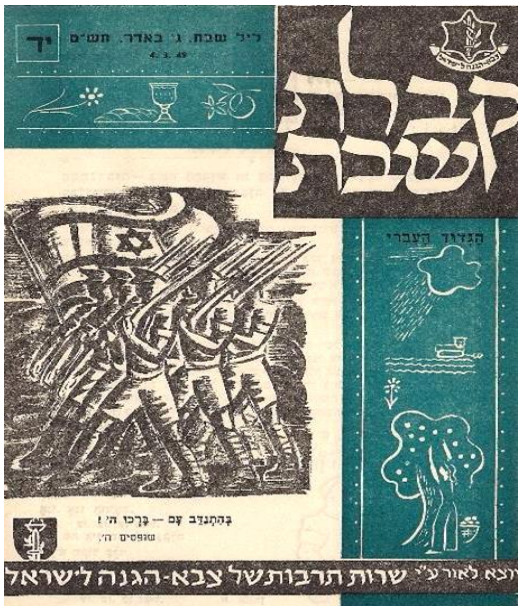

בתזכיר אשר הגיש ועד הגדוד למפקדת הצבאית, נאמר:

רוצים אנו להשתתף במלחמת השחרור של ארץ אבותינו, הנכונה לנו עפ"י הצהרת בלפור, לשוב ולהיות ארץ עתידנו.

רוצים אנו ליצור את הגרעין של המיליציה העברית העתידה לשם הגנת הארץ.

התכנית שלנו: אנו רוצים להילחם בנשק בחזית ארץ ישראל. הגברים — בתור רגלים ורוכבים, הנשים — בתור פלוגה של אחיות רחמניות ובחפקידים מתאימים להן.

אנו רוצים להזדאחד עם הגדודים העברים העתידים לבוא מלונדון. — — — כדי שכלנו יחד נהיה לצבא עברי מאוחד הנלחם שכם אחד עם צבאות בריטניה בעד שחרור העם העברי וארצו.

רצוי לנו מאד שמקום התרגילים יהיה בירושלים או בקרבת הישוב העברי בא"י.

הקצינים והמחונכים צריכים להיות עד כמה שאפשר מבין היהודים.

שפת הפקודות צריכה להיות עברית.

התלבשות — לפי דרישת המיפקדה בתוספת סימן עברי: מגן־דוד או סרט תכלת־לבן.

(מקרא ומר)

שָׁאוּ נֵס צִיּוֹנָה! שָׁאוּ נֵס צִיּוֹנָה!
הָעִיּוּ נְצוּ הַמִּתְנַדְּבִים עָם!
אֶל הַרְפֶּה יָדוֹ עַד נְשִׁיקָה אַחֲרוֹנָה
כָּל עוֹד בְּעוֹרְקֵינוּ יֵשׁ טִפָּה שֶׁל דָּם.

הֵן אַתֶּם אֲנַחְנוּ יוֹם צֵאת לִקְרַאת נִשְׁקָ:
מַאֲשֵׁדוֹת הַלְּבָנוֹן וְעַד אֵזֵי הַיָּם,
לִמִּן יַרְקְתִי צָפוֹן — בְּאֹרֶה בַּמִּשְׁקָ —
לְחַיִּים וְלַחֵרוּת גָּאוֹן יַעֲקֹב עַתָּה קָם.

ש. טשרניחובסקי.

— — — כניצוץ מן התבערה הגדולה של מאויי העמים בהתעוררם לסול להם את דרכם בכוח, — נזרק רעיון הצבא העברי אל מחננו. השאיפה ליצור כוח עברי, אשר ילחם את מלחמתנו ויגן על עניני ישראל בכל תפוצותיו — אחותנו כאש. — — — הפקיד הגדול היה לרכז בקרבו תחילה את שרידי צעירינו, אשר עוד טרם נלחמו במערכות זרים, ואחריהם — רבים מאלה שנלחמו בחילות העמים ושהבטיחו לנו עזרתם. — — —

הנה כי כן, היה יעוד לגדוד, לשמש גרעין לחיל של רבבות לוחמי מלחמת העם בעד ארצו.

א. גולומב

השבוע:

א' באדר, ת"ר — עלילת הדם בדמשק.
א' באדר, תש"ג — עלתה „רכיבים" שבנגב
ב' באדר, תרפ"ב — נפ' בן־עמי.
ג' באדר ב' תש"ח — נכבש הקסטל.

שרים:

- **אריה, אריה...** — עממי
- **צבא, צבא** — אורגנד [זעירא]
- **דמנו נהר ואשר—**

דפוס „יהלומי"

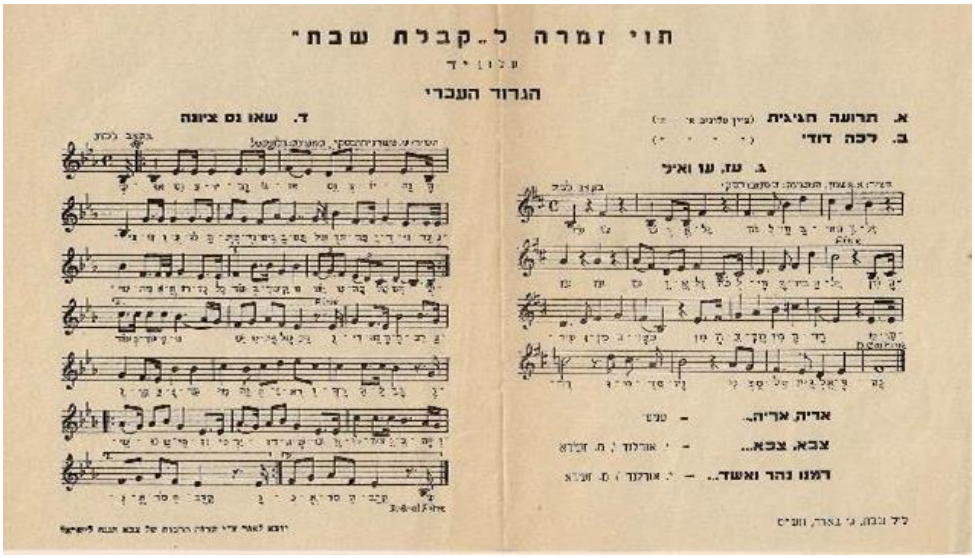

תוי זמרה ל"קבלת שבת"

עלון יד

הגרוד העברי

א. תרועה חגיגית (עיין פלוגים א' – ח')

ב. לכה דודי (" " " ")

ג. עז, עז ואיל

ד. שאו נס ציונה

ארית אריה... – עמ'

צבא, צבא... – י. אורלוב / ת. זמרא

רמון נהר ואשד... – י. אורלוב / ס. זמרא

ליל שבת, י"ז באדר, תש"ם

יוצא לאור ע"י שרות תרבות של צבא הגנה לישראל

עלון טז', הוקדש לפורים, דף שער, עמוד 4 ותווי זמרה:

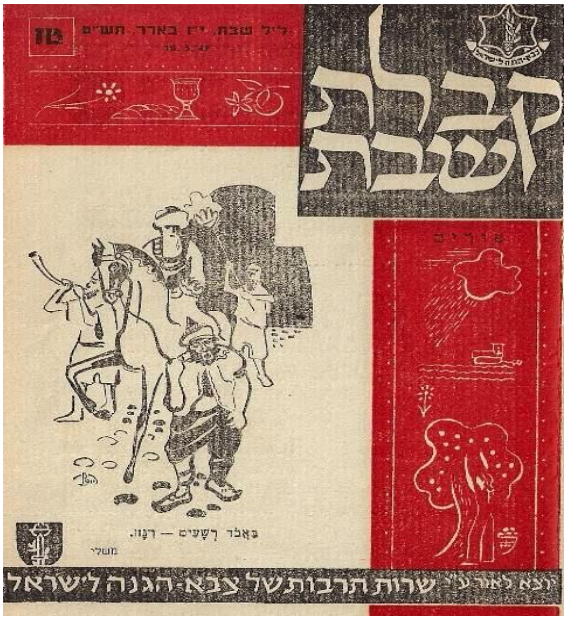

שרים

- הנה מה טוב – עמ'
- תן כחך.
- עצום את העינים – עמ'
- סובבוני – י. אורלוב – ס. זמרא
- משירי הללויה

השבוע:

י"ב באדר, תרל"ד — נוסדה „מקוה־ישראל"

י"ב באדר, — נצחון החשמונאים במלחמת בית חורון

י"ד־ט"ו באדר — פורים. פורים־שושן.

י"ז באדר ב' תש"מ — הקרב על נבי דניאל.

י"ח באדר, תש"מ — כניסת הבריגדה לחזית

י"ח באדר, תרצ"ח — „יסוד הניתה"

רשום, והיום:

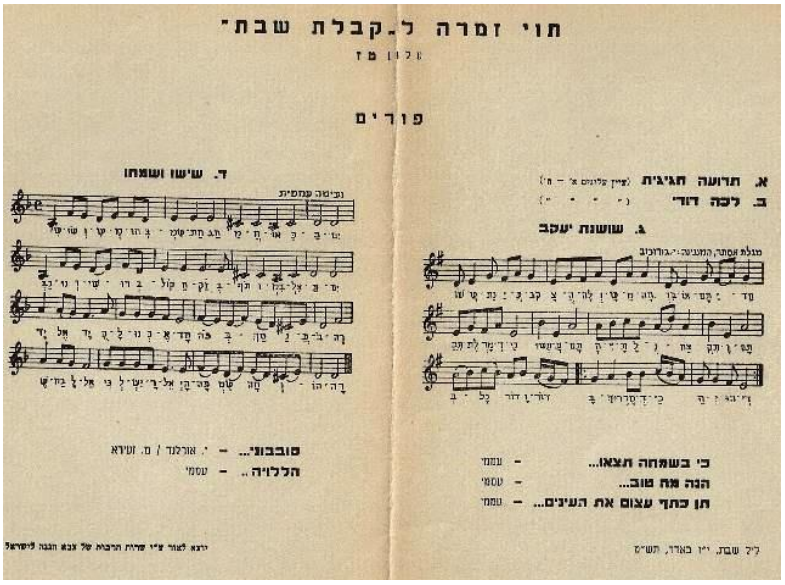

תוי זמרה ל"קבלת שבת"

עלון מז

פורים

א. תרועה חגיגית (עיין פלוגים א' – ח')

ב. לכה דודי (" " " ")

ג. ששונת יעקב

ד. ששו ושמחו

כי בשמחה תצאו... – עמ'

הנה מה טוב... – עמ'

תן כחך עצום את העינים... – עמ'

סובבוני... – י. אורלוב / ס. זמרא

הללויה... – עמ'

ליל שבת, י"ז באדר, תש"מ

יוצא לאור ע"י שרות תרבות של צבא הגנה לישראל

עלון יח', הוקדש לאביב:

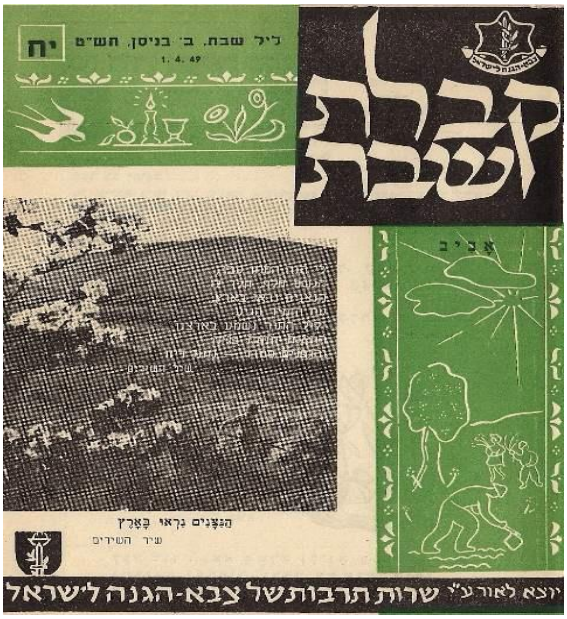

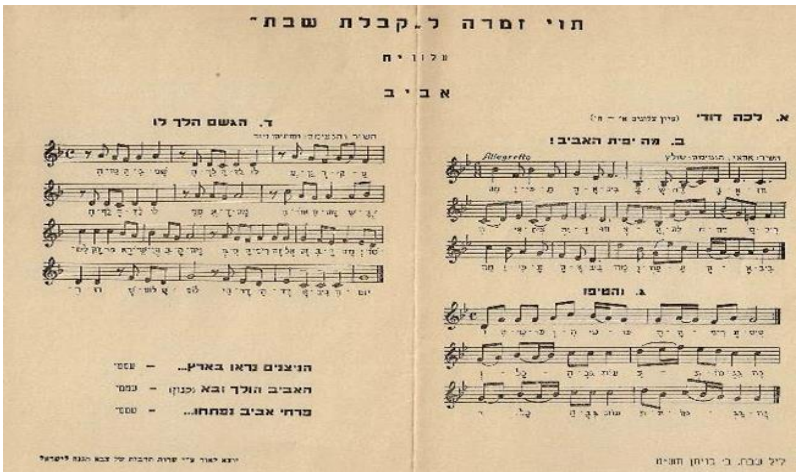

"עלוני קבלת שבת" שיצאו לאור במהלך השנה הראשונה להקמתה של מדינת ישראל פותחים צוהר לאידיאולוגיה, לתרבות ולרוח שאפיינה את דור מייסדי המדינה.

העלונים כוללים תוכן מגוון ועשיר, דברי הגות וזמר מאת מבחר רחב של כותבים כמו אלתרמן, ברנר, ביאליק, עגנון, טשרניחובסקי ורבים אחרים, לצד ציטוטים מתוך מקורות ישראל (תנ"ך, תפילה ודברי חז"ל). שילוב זה של החדש עם הישן, בא לידי ביטוי גם בקישור ההווה עם העבר של הארץ והעם בתוכן הכתוב:

מתוך **עלון ט'**, הוקדש ל**מרחביה**:

> "שנים על שנים היינו נוסעים בדרך נצרת לטבריה ועינינו רואות את העמק וכלות. פה שרה דבורה. פה השליך אבינועם את צבאות סיסרא אל הקישון. פה התהלכו המלך ובנו ערב אותו היום שנפלו על חרבתיהם. ועדיין אתה רואה עד היום את צלליהם הנוגים על ההרים העוטרים את העמק ולנו אין חלק בו, לנו אין שעל... ולחש של קנאה על שפתינו: העמק... עד שביום אחד הפתיע אותנו ר' יהושע חנקין בבשורה: שבעים אלף דונם נגאלו בעמק! - - -"
>
> [מ. סמילנסקי]

"עלוני קבלת שבת" מאירים באור מיוחד תקופה משמעותית מאוד בהיסטוריה של עם ישראל בארץ ישראל. מרגשת מאוד העובדה שבעוד שחיילי ישראל עסקו בלחימה יומיומית מול האויב, צבא ההגנה לישראל דאג לצייד אותם גם במטען רוחני וערכי, אשר בוודאי חיזק את רוחם בימים הקשים שאפיינו את שנותיה הראשונות של מדינת ישראל.